

Dk. Marek Story

KSIĄDZ PROFESOR BOLESŁAW RADOMSKI (1904-1956)

W tym roku odchodzimy setną rocznicę urodzin ks. prof. Bolesława Radomskiego, pochodzącego z terenu naszej diecezji. Z tego powodu warto przybliżyć postać człowieka, tak wielce zasłużonego dla polskiej nauki. Ks. B. Radomski urodził się 31 X 1904 r. w Jaśle¹. Był synem nauczyciela gimnazjalnego Michała i Józefy z Heymów². W latach 1916-18 uczył się w III Gimnazjum im. Jana III Sobieskiego w Krakowie, a latach 1918-1921 w Państwowej Szkole Realnej w Tarnobrzegu, gdzie też zdał egzamin dojrzałości³. W 1921 r. rozpoczął studia na Politechnice Lwowskiej, gdzie szybko zwrócił uwagę swoimi zdolnościami prof. K. Bartla, który powierzał mu różne funkcje w swoim zakładzie⁴. Po zaledwie kilku miesiącach studiowania przeżył głębokie przeobrażenie religijne, które, ks. M. Rechowicz nazwał „wstrząsem nadprzyrodzoności”⁵. To zdarzenie, spowodowało, że

¹ L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 7, Warszawa 1983, s. 13.

² Archiwum Parafii Kamień (dalej: APK), K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, cz. 2, mps., s. 11. Jego ojciec pochodził z Kamienia, po ukończeniu studiów matematycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim, był nauczycielem gimnazjalnym we Lwowie, Jaśle, Dębicy i Sędziszowie. Tam też zmarł w 1962 r.

³ B. Kumor, *Radomski Bolesław*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXIX, Warszawa 1986, s. 733.

⁴ *Fragmety z przemówienia żałobnego wygłoszonego przez Ks. M. Rechowicza w czasie nabożeństwa za duszę śp. Księdza Dziekana Prof. Dra Bolesława Radomskiego w kościele akademickim KUL w dniu 1 X 1956 roku*, RTK, R. 4 (1959) z. 1, s. 6; L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, s. 13.

⁵ Ks. M. Rechowicz powiedział: „Jest to chwila, w której człowiek już w tym życiu musi się decydować czy obrać drogę łatwą, czy trudną, czy stanąć po tej, czy po tamtej stronie bary-

B. Radomski, postanowił wstąpić do Seminarium Duchowego we Lwowie. Ponieważ było to już w trakcie trwania roku akademickiego, by znaleźć się w seminaryjnych murach musiał przekonać o słuszności tej decyzji, najpierw prof. K. Bartla i rektora seminarium ks. B. Twardowskiego oraz na osobistej audiencji uzyskać zgodę ówczesnego arcybiskupa lwowskiego J. Bilczewskiego⁶.

Za zezwoleniem arcybiskupa, zostaje alumnem seminarium i równocześnie rozpoczyna studia na wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego. Dzięki swoim zdolnościom i pracowitości nie tylko nadrobił braki w znajomości języków klasycznych i uzupełnił materiał już wyłożony, ale zwrócił na siebie uwagę swoich przełożonych, którzy po dwóch latach formacji i nauki, wysłali go na dalsze studia do Rzymu⁷.

Po przybyciu do Rzymu, rozpoczął studia na Uniwersytecie Gregoriańskim, gdzie w 1925 r. uzyskał doktorat z filozofii, a trzy lata później na podstawie rozprawy: *De ecclesiastica interpretatione dogmatis liberi arbitrii* otrzymał promocję na doktora teologii. Pragnąc pogłębić znajomość filozofii tomistycznej, zdobył także doktorat na Studium św. Tomasza⁸.

W 1927 r. przyjął we Lwowie święcenia kapłańskie. Po powrocie ze studiów, pracował jako wikariusz w parafii św. Wawrzyńca w Żółkwi (1929-1930), a następnie w parafii św. Anny we Lwowie, gdzie równocześnie był prefektem Gimnazjum Zeńskiego im. J. Słowackiego (1930-1932)⁹. W tym czasie napisał pracę *Principia doctrinae de ordine mundi*, w której przedstawił podstawy systemu filozoficznego o rozwoju świata (dialektyka stojąca), który ze swych zasad wyprowadza wnioski zgodne z teorią Einsteina. Pracy tej Wydział Teologiczny Uniwersytetu Lwowskiego nie przyjął jednak jako habilitacyjnej¹⁰.

Od 1933 r., do wybuchu II wojny światowej, był asystentem na tymże Wydziale. Jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej, odbył w latach

kady, wyrzec się tego, co zna empirycznie, by stanąć na płaszczyźnie o innych i nieznanym wymiarach. Takie przesilenie duchowe przeżywają nie tylko konwertyci, ale często i młodzi ludzie, którzy decydują się na odcięcie od świata i przejście na służbę Kościoła.”

⁶ *Fragmenty z przemówienia żałobnego*, s. 7.

⁷ APK, K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, s. 11; M. Brzozowski, *Śp. Prof. Dr Bolesław Radomski*, ZN KUL, 1958 nr 1, s. 128; *Fragmenty z przemówienia żałobnego*, s. 7; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733.

⁸ APK, K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, 11-12; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733.

⁹ APK, K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, s. 11-12; L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, s. 13.

¹⁰ B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733.

1933-1934 zagraniczną podróż naukową. Przeprowadził wówczas poszukiwania naukowe m.in. w Bibliotheca Vaticana, Bibliotheca Ambrosiana (Mediolan), Bibliothéque Nationale (Paryż) oraz w British Museum. Owocem tych studiów, była rozprawa naukowa: *Marka Efeskiego nauka o zbawieniu*¹¹, którą przedstawił jako pracę habilitacyjną na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego¹².

Prowadził wówczas też badania nad twórczością teologiczną Eugeniosa¹³. Aby zająć się tym zagadnieniem zaczął studiować teksty paleograficzne. Mimo luk w wykształceniu średnim, dzięki swej pracowitości w niedługim czasie znakomicie opanował grekę klasyczną. Był jednym z niewielu w Polsce erudytów, którzy tę dziedzinę wiedzy bardzo dobrze znali. W wyniku szeregu żmudnych i precyzyjnych lat studiów posiadał gruntowną wiedzę, która kwalifikowała go jako najwybitniejszego w Polsce znawcę średniowiecznej teologii bizantyjskiej¹⁴.

W latach 1939-1945 był kapelanem u sióstr felicjanek we Lwowie. W tym okresie zajmował się badaniami nad religią grecką i religijnością Słowian wschodnich oraz ich stosunkiem do ideałów chrześcijańskich. Powstały wówczas m.in. prace: *Platonizm religii greckiej* i *Trudności kulturowe rosyjskiego problemu misyjnego*¹⁵.

Po zakończeniu II wojny światowej, w 1945 r. opuścił Lwów i zamieszkał w Łodzi. W maju tego roku został dokończony jego przewód habilitacyjny, a w grudniu nastąpiło zatwierdzenie habilitacji. Od września tego roku wykładał filozofie w Seminarium Duchownym w Łodzi i równocześnie był wykładowcą teologii pozytywnej na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego¹⁶.

W 1946 r. został mianowany kierownikiem katedry i sekcji teologii fundamentalnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Na uczelni prowadził wykłady z teologii fundamentalnej i historii religii. 24 VI 1947 r. Ministerstwo Oświaty mianowało go profesorem nadzwyczajnym, a 27 V 1954 r.

¹¹ Marek z Efezu, był wybitnym teologiem bizantyjskim z XV w. W tej pracy ks. Radomski opracował jego poglądy przyrodnicze.

¹² APK, K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, s. 11-12; *Fragmety z przemówienia żałobnego*, s. 7; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733;

¹³ Studia te prowadził pod kierunkiem ks. prof. Wincentego Kwiatkowskiego.

¹⁴ *Fragmety z przemówienia żałobnego*, s. 8.

¹⁵ B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733.

¹⁶ APK, K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, s. 12; L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, s. 13; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733.

senat akademicki KUL wystąpił o mianowanie go profesorem zwyczajnym. Od 1949 r., był dziekanem Wydziału Teologicznego, a ponadto przewodniczącym Senackiej Komisji Finansowej¹⁷.

Podczas pracy naukowej w Lublinie, zajmował się próbą systematyzacji nauki o akcie wiary oraz metodycznego opracowania nowej nauki teologicznej – religiologii, wraz ze stworzeniem właściwej tej nauce metodologii. Przy pomocy religiologii chciał stworzyć naukową metodę dla apologetyki. Metoda ta miała do celu prowadzić przez następujące etapy. Na początku należy sporządzić statystyki, by dać logicznie powiązany obraz ogólnych przeżyć jednostki lub grupy społecznej¹⁸, a więc zastosować tzw. metodę witalistyczną. Później należy wyodrębnić i opracować samo przeżycie religijne¹⁹, a na końcu należy dokonać korygowania błędów w konkretnych przeżyciach religijnych, zwłaszcza w poglądach²⁰.

Ks. J. Iwanicki w swej opinii o kwalifikacjach naukowych ks. B. Radomskiego stwierdził, że podchodził on do problemów teologicznych i religijnych od strony zjawiskowej. Stwierdził też, że „fenomenologia życia religijnego jest jeszcze nauką nie opracowaną i bark jej systematyzacji oraz właściwych metod badawczych. Oryginalne osiągnięcie, ks. B. Radomskiego, polegało na stworzeniu koncepcji witalistyki jako nauki empirycznej o historycznych strukturach życia świadomego jednostki i grup społecznych, w obrębie których umieszcza on witalistykę religijną, tj. naukę empiryczną o religijności”²¹.

Pod kierunkiem ks. prof. B. Radomskiego napisano na KUL 15 rozpraw licencjackich i 9 prac doktorskich, głównie z eklezjologii i religiologii²².

¹⁷ M. Brzozowski, *Śp. Prof. Dr Bolesław Radomski*, s. 128-129; L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, s. 13; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733. Ks. Radomski należał też do Towarzystwa Naukowego KUL-u i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego.

¹⁸ Są to: poglądy, uczucia, decyzje, wykonanie.

¹⁹ Jest to właściwa metoda religiologiczna.

²⁰ M. Brzozowski, *Śp. Prof. Dr Bolesław Radomski*, s. 129; R. Łukaszka, *Pięćdziesięciolecie teologii fundamentalnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 1918-1968*, RTK, R. 15 (1959), z. 2, s. 16.

²¹ Tamże. Ks. Radomski przeciwstawia się kierunkowi socjologicznemu Le Bras we Francji, który ogranicza się w badaniach do metodycznego opisu zjawisk zewnętrznych.

²² B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733; R. Łukaszka, *Pięćdziesięciolecie teologii fundamentalnej*, s. 42-46. Pracę doktorską pod kierunkiem ks. B. Radomskiego napisali: ks. kard. S. Nagy, ks. H. Bogacki, ks. E. Tomaszewski, ks. J. Tatarczak, ks. J. Krajewski, ks. B. Efner, ks. H. Bogacki, ks. E. Rosieński. Pisanie pracy doktorskiej zaczynał też ks. Cz. Bartnik, który po śmierci ks. B. Radomskiego, kontynuował pisanie pracy pod kie-

Ks. prof. B. Radomski, zginął śmiercią tragiczną 27 IX 1956 r., potrącony przez pijanego kierowcę²³. Ks. M. Rechowicz w czasie nabożeństwa pogrzebowego powiedział o nim, że był „rasowym” badaczem. Nie miał w sobie nic „z kompilatora i nie szedł utartymi ścieżkami”. W poszukiwaniu prawdy cechowała go odwaga i „fantazja pioniera”. Rektor KUL-u podkreślił też jego zaangażowanie w życie tej uczelni: „niewielu wie ile spraw przewinęło się przez jego ręce, ile wypracowań, ile reform, było rezultatem jego przemyśleń”. Stwierdził również, że „dzieciństwo Boże przeglądało z jego szarych zawsze śmiejących się oczu, wyrażało się w dziwnej pasji pracy z tą różnicą, że była ona systematyczna i precyzyjna, w wielkiej dobroci i w wierze w człowieka. Graniczącej czasem z naiwnością i z bezbronnością. Każdemu ufał, wszystkim wierzył. Był niepocieszony, gdy mimo swej delikatności komuś wyrządził jakąś przykrość. Gdy znalazł się w orbicie zwykłych ludzkich konfliktów pierwszy zawsze wyciągał rękę. Nie dzielił ludzi, ale starał się mobilizować do służby dla wspólnego ideału”²⁴. Został pochowany w Lublinie²⁵ na cmentarzu przy ul. Lipowej, a na nagrobku umieszczono inskrypcję katakumbową: *Vixit in pace fidelis*²⁶.

Całość dorobku naukowego ks. prof. B. Radomskiego obejmuje 6 rozpraw i artykułów drukowanych i 29 prac w formie maszynopisu, zdeponowanych w Bibliotece KUL. Wśród nich, prócz wyżej cytowanych należy wymienić prace: *Religiologia, nowa nauka teologiczna*, *Religiologia jako pomoc w duszpasterstwie parafialnym*, *Marek Efeński jako człowiek i teolog*, *Patrologia wschodnia*, *Metropolita Jaworski i jego dzieło Kamen Very*, *Filozofia tomistyczna a nauka o literaturze*, *Główni działacze pounijni soboru florenckiego oraz skrypty z teologii fundamentalnej*²⁷.

runkiem ks. W. Granata. Ks. Cz. Bartnik określił go jako człowieka wielkiej szlachetności, głębi umysłowej i gołębiego serca.

²³ APK, K. Radomski, *Monografia wsi Kamień*, s. 12; L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, s. 14; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733. Ks. Radomski szedł wówczas kupić samochód, aby móc sprawniej jeździć w sprawach KUL-u. Pieniądze wraz z teczką ktoś ukradł.

²⁴ *Fragmenty z przemówienia żałobnego*, s. 9-10.

²⁵ Rozważano też możliwość pochowania go w Sędziszowie Młp., gdzie mieszkał wówczas jego ojciec i rodzina.

²⁶ M. Brzozowski, *Śp. Prof. Dr Bolesław Radomski*, s. 129; *Fragmenty z przemówienia żałobnego*, s. 10; L. Grzebień, *Radomski Bolesław*, s. 14; B. Kumor, *Radomski Bolesław*, s. 733.

²⁷ *Prace Śp. Ks. Bolesława Radomskiego*, RTK, R. 4 (1959), z. 1, s. 10-12.

SUMMARY**Father Professor Bolesław Radomski (1904-1956)**

Father Bolesław Radomski was born 31 X 1904 in Jasło. His father – Michał – was a gymnasial teacher. His mother's name was Józefa (maiden name – Heymo). In 1925 he got doctorate from philosophy and three years later he got promotion on doctor of theology. Then he wanted to increase his knowledge of St. Thomas' philosophy. In 1927 in Lwow he was consecrated as a priest.

On May 1945 there was finished his habilitation work. On December this year this work was approved. In 1946 he was nominated as a principal of the faculty and section of the fundamental theology on The Catholic University in Lublin.

During his scientific work in Lublin he engaged attention to both: making systematically the act of belief and methodical working out a new branch of theology – religiology. He tried to give the proper methodology for this science. On The Catholic University in Lublin he was the guide of 15 licency works and 9 doctoral dissertations, mainly from ecclesiology and religiology.

Fr. Prof. B. Radomski died tragically 27 IX 1956 being knocked down by a drunk driver. During his burial, Fr M. Rechowicz said, that Fr Radomski had been typical researcher. He wasn't a "compiler". He was completely original. In looking for the truth his streak was great courage and pioneer's fantasy. He was buried in Lublin.

All his scientific work is 6 dissertation, printed articles and 29 typing works. They are in KUL Library.

Piotr Potyrała